

Inhoud

1. Nieuwe Klimaat voor Ruimte projecten en initiatieven
2. Programmabureau nieuws
3. Ander nieuws
4. Bijeenkomsten

Met bijdragen van:

Kees Dorland, Fokke de Jong, Inge Koolen, Florrie de Pater, Anna Schoemakers, Ottelien van Steenis

Redactie:

Kees Dorland, Florrie de Pater

Eindredactie:

Ottelien van Steenis

Info:

Voor toezending van de nieuwsbrief, het laten plaatsen van berichten in de nieuwsbrief en opgaves voor de klimaatagenda op onze website: Programmabureau Klimaat voor Ruimte
E: info@klimaatvoorruimte.nl

T: 0317-48 6540

www.klimaatvoorruimte.nl

De volgende nieuwsbrief verschijnt in september 2007, inleveren kopij uiterlijk **15 augustus 2007**.

Deze nieuwsbrief is bestemd voor alle betrokkenen bij en geïnteresseerden in het BSIK Klimaat voor Ruimte Programma.

Nieuwsbrief nummer 10, juni/juli 2007

Wilt u deze nieuwsbrief verspreiden onder uw medewerkers en andere belangstellenden!

Nieuws in het kort:

www.klimaatportaal.nl in een nieuw jasje

Onlangs heeft het Klimaatportaal van het PCCC een totaal nieuwe vormgeving gekregen. Met deze nieuwe vormgeving, wordt de kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van de communicatie van Nederlands klimaatonderzoek verder verbeterd. Het laatste nieuws wordt op de homepage aangeboden in de vorm van een nieuwscarrousel, en door middel van het menu aan de linkerkant is de uitgebreide informatie te vinden over klimaat, klimaatverandering, adaptatie en mitigatie.

Bekijk de site op www.klimaatportaal.nl!

International Conference: Climate changes Spatial Planning (CcSP), 12 - 13 September 2007

Op 12 en 13 september 2007 organiseert Klimaat voor Ruimte een internationale conferentie, "Climate **changes** Spatial Planning". Wij willen u voor deze conferentie uitnodigen. De conferentie zal plaatsvinden in het World Forum Convention Center in Den Haag.

Op de eerste dag van de conferentie worden de eerste resultaten gepresenteerd uit het programma en komen ook internationaal gerenommeerde wetenschappers en beleidsmakers over de problematiek aan het woord, waaronder de voorzitter van het IPCC, dr. Rajendra K. Pachauri, en diverse experts en beleidsmakers uit Groot-Brittannië, Duitsland en van de Europese Commissie.

Op de tweede dag zullen in parallelle sessies de onderzoeksresultaten gepresenteerd worden vanuit het consortium en besproken worden in dialoog met kennisafnemers en buitenlandse onderzoekers.

Op onze site vindt u nadere informatie over het programma, registratie en hotelreservering (<http://www.klimaatvoorruimte.nl/pro1/general/start.asp?i=4&j=1&k=0&p=0&itemid=266>)

Regelmatig zullen er updates van het programma via onze site beschikbaar zijn.

1. Nieuwe Klimaat voor Ruimte projecten en initiatieven

➤ Klimaat in de Stad

In juni is door het bestuur van Klimaat voor Ruimte besloten om een viertal projecten op het gebied van Klimaat in de Stad op te starten. Het eerste is het dialoogproject, dat zich met name richt op hitte in de stad. Hite wordt bij toenemende temperaturen een steeds groter probleem met vroegtijdige sterfte, ziekte en arbeidsuitval als meest in het oog springende symptomen. In het dialoogproject worden de gevolgen en oorzaken verder uitgediept en worden oplossingen in kaart gebracht. Dat gebeurt door literatuurstudie, workshops, Communities of Practice en ontwerp sessies. Als u geïnteresseerd bent om mee te denken en doen, kunt u met de projectleiders contact opnemen (E: vincent.kuypers@wur.nl en b.enserink@tbm.tudelft.nl).

Het tweede project is meer wetenschappelijk van aard en ook vooral op hitte gericht. In de eerste fase, waar nu een plan van aanpak voor wordt gemaakt, wordt in kaart gebracht wat er internationaal bekend is op het gebied van hitte in de stad. Daarnaast wordt een projectvoorstel gemaakt voor het wetenschappelijk project, dat zich vooral gaat richten op de relatie tussen groen, rood en blauw en de invloed van verschillende soorten 'configuraties' op temperatuur en gezondheid in de Nederlandse situatie. Een derde element van de eerste fase van dit project is om vanuit literatuurstudie en praktijkervaring te komen tot aanbevelingen voor hittebestendig bouwen.

Het derde project richt zich op waterrobuust bouwen. Ook daar begint men met een eerste fase, waarin literatuurstudie en praktijkervaring leiden tot aanbevelingen voor waterrobuust bouwen. Een ander eindproduct van deze eerste fase is een voorstel voor een wetenschappelijk project op het gebied van waterrobuust bouwen.

Tenslotte willen we een project opstarten met als doel meer zicht te krijgen op het huidige en toekomstige klimaat in de stad. Over neerslag, wind en zon in de stad is weinig bekend, omdat vrijwel alle meetstations op het platteland staan. Toch is het van belang om meer zicht te krijgen op het toekomstig klimaat in de stad om in te kunnen schatten waar problemen gaan ontstaan of zich zullen verdiepen en waar we nu al aan oplossingen moeten denken. Met name meer zicht op weersextremen is daarbij belangrijk.

➤ Omgevingsplan van Groningen klimaatbestending

De provincie Groningen wil hun volgende omgevingsplan klimaatbestendig maken. Dat is een geweldige ambitie. Zij heeft Klimaat voor Ruimte gevraagd daarbij te helpen. Dit is het derde hotspot voorstel na Tilburg en de Zuidplaspolder. Er is nu een projectvoorstel gemaakt waar veel aandacht is voor inhoud en proces. Bij proces moeten we denken aan het ontwikkelen van plan- en besluitvormingsmethodes en van instrumenten, die gebruikt kunnen worden om het plan op te stellen en uit te voeren. Andere provincies worden gevraagd om mee te denken en te reflecteren op proces en inhoud, waardoor kennis die ontwikkeld wordt, meteen wordt gedeeld. Kennis vanuit Groningse projecten zoals Grounds for Change en vanuit de KvR-onderzoekprojecten worden in de hotspot Groningen toegepast.

➤ Adaptatiescan

Enige tijd geleden is een consortium, bestaande uit Alterra, CEA, Ecofys en Tauw begonnen met het opstellen van een projectvoorstel om een adaptatiescan voor gemeenten en provincies te ontwikkelen. Het voorstel is nu gereed en na goedkeuring door het bestuur, kan het project in september van start gaan. De scan is een instrument dat medewerkers van gemeenten en provincies helpt om hun omgeving systematisch te onderzoeken en analyseren op kwetsbaarheden en kansen bij klimaatverandering. Het consortium wil de adaptatiescan graag samen met gemeentes en provincies vorm geven. Dit zal gebeuren in de vorm van Communities of Practice.

BSIK KvR agenda 2007

Vergaderingen:

zie de agenda op www.klimaatvoorruimte.nl

Agenda: KvR vergaderingen

Bijeenkomsten:

zie de agenda op www.klimaatvoorruimte.nl
filter: KvR bijeenkomsten

2. Programmabureaunieuws

➤ Nieuwe brochures Klimaat voor Ruimte

Recentelijk zijn verschenen:

- ❖ Climate changes Spatial Planning; Introduction to the Dutch national research programme (2007), Veraart, J.A., Brinkman, S., Klostermann, J.E.M., Kabat P., ISBN 978-90-8815-002-9
- ❖ Klimaat voor Ruimte, Opgedragen projecten april 2007, Anna Schoemakers, Ottelien van Steenis (Redactie), Judith Klostermann, Hanneke Tijbosch, Jeroen Veraart (Samenstelling)

De brochures zijn te downloaden via [www.klimaatvoorruimte.nl / publicaties / publicatiedatabase / project programmabureau](http://www.klimaatvoorruimte.nl/publicaties/publicatiedatabase/).

Een gedrukt exemplaar van de brochures is aan te vragen bij Ottelien van Steenis (E: ottelien.vansteen@wur.nl).

➤ Webmaster Klimaat voor Ruimte

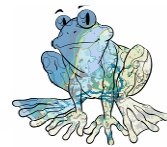
Per 1 juni is Fokke de Jong in dienst getreden als webmanager van onze Klimaat voor Ruimte site.

Voor alle opmerkingen en vragen over onze website kunt u bij hem terecht (E: fokke.dejong@wur.nl; T: 0317 48 1434).

3. Ander nieuws

➤ Nieuwsbrief ARK

Onlangs is de eerste ARK-nieuwsbrief uitgekomen, genaamd 'Nieuwsbrief Ruimte en Klimaat', zie link <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=31646>. Abonneren op deze nieuwsbrief kan via <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=31635>. Voor nadere inlichtingen: postbus.ark@minvrom.nl.

➤ Green paper from the EU

Door de EU is recent uitgebracht 'Green paper from the commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions; Adapting to climate change in Europe - options for EU action'.

De publicatie is te downloaden via

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/979&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

➤ Call for Proposals NWO/SRON, Programma Gebruikersondersteuning Ruimteonderzoek

Het Programma Gebruikersondersteuning Ruimteonderzoek omvat drie deelprogramma's: Aardobservatie, Microgewichtonderzoek en Planeet-onderzoek. Nadere details over de inhoud van het programma evenals de beoordelingsprocedure treft u aan op de website van het NWO/SRON Programmabureau (www.sron.nl/go) en via de Subsidiewijzer van de NWO-website (www.nwo.nl).

Vooraanmelding door middel van het indienen van een Letter of Intent is verplicht. De Letter of Intent dient voor de deadline van 12 september 2007, 12.00 uur ingediend te worden via Iris, het elektronisch subsidieaanvraagstelsel van NWO (www.iris.nwo.nl). De volledige projectvoorstellen dienen eveneens via Iris te worden ingediend. De deadline hiervoor is 31 oktober 2007, 12.00 uur.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Mw. D. Hollman (E: hollman@nwo.nl).

➤ OECD publicatie 'Adaptation to Climate Change: Key Terms

De publicatie is samengesteld door de OECD in samenwerking met de IEA-secretariaten in vervolg op het verzoek van Annex I Expert Group on the United Nations Framework Convention on Climate

Change (UNFCCC). Nadere informatie over deze publicatie is te vinden op www.klimaatvoorruimte.nl (Programmabeschrijving / Internationale Verankering / halverwege de pagina International Policy Networks)

4. Bijeenkomsten

➤ Midzomer8Festival trekt veel bezoekers met interesse voor klimaat

Het eerste Midzomern8-festival, georganiseerd door de 'Acht voor Ruimte' programma's ging over de toekomst van Nederland. Het festival vond op de eerste dag van de zomer plaats in de hal van de voormalige NDSM aan het IJ in Amsterdam. Tijdens het festival trokken meer dan 1.000 deelnemers in shifts langs ruim 30 verbeeldingsruimte en 3 grote paviljoens, aten en dronken wat, zagen flims, deden mee aan creatieve sessies en simulatiespellen en lieten zich door Second Life meeslepen! Het festival vond plaats rondom de midterm review van de programma's 'Acht voor Ruimte'.

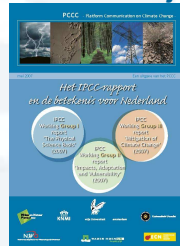
Ook het programma Klimaat voor Ruimte was aanwezig met de Kennis Kwiz Klimaat, waarbij bezoekers werden getest op hun klimaatkennis. Het project de Natuurkalender was daarbij aanwezig om vragen van bezoekers te beantwoorden over veranderingen in de flora en fauna van Nederland. Door het project 'Aandacht voor veiligheid' werden bezoekers uitgedaagd om te kleien op de kaart van Nederland voor 2100. Studenten van de VU lieten bezoekers met de Klimaatgame zien hoe de ruimtelijke inrichting Nederland kan veranderen onder invloed van klimaatverandering. Aan het eind van de dag presenteerden we de urgente agenda 2050, de Urgenda. Het debat o.l.v. de pittige Natasja van den Berg wilde nog meer urgentie voor onze Urgenda. Zo krijgt 'Acht voor Ruimte' een "10 voor duurzaamheid"!

De Acht voor Ruimte programma's die het festival mogelijk maakten, kunnen terugkijken op een geslaagde dag. Voor meer foto's en verslagen kunt u terecht op www.midzomern8.nl

➤ Bijeenkomst gebruik klimaatscenario's, 8 juni

Op 8 juni kwamen 70 mensen bijeen voor een symposium over het gebruik van klimaatscenario's in het waterbeheer. Het symposium was georganiseerd door Klimaat voor Ruimte, de NVA en het KNMI. De presentaties in de ochtend waren bijzonder informatief. Ze gaven een goed beeld van de verschillen in wateropgave bij gebruik van het middenscenario van WB-21 (WB21 uitleggen) en bij gebruik van de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI. Een van de belangrijkste conclusies was dat, waar voor de WB21 scenario's er maar naar één scenario is gekeken, nu alle vier de klimaatscenario's gebruikt zouden moeten worden om de effecten van klimaatverandering in kaart te brengen. Wellicht moeten ook alle klimaatscenario's (of meer dan één) gebruikt worden als basis voor beleid. Zie voor het verslag en de presentaties: www.knmi.nl/klimaatscenarios/nieuws of www.nva.net.

➤ PCCC-bijeenkomst 'Het IPCC-rapport en de betekenis voor Nederland'

Het PCCC heeft een eerste verkenning uitgevoerd van de betekenis van de drie onlangs uitgebrachte IPCC-klimaatrapporten voor de Nederlandse situatie. Deze resultaten en de belangrijkste conclusies van de IPCC-rapporten zijn vastgelegd in een brochure, die tijdens een symposium, op 6 juni jl., is aangeboden aan Hans Bolscher, Directeur Klimaatverandering en Industrie van het Ministerie VROM.

De brochure is te downloaden via www.klimaatportaal.nl. Op de site zijn tevens de presentaties en het verslag te downloaden. Een gedrukt exemplaar van de brochure is aan te vragen bij Ottelien van Steenis (E: ottelien.vansteen@wur.nl).